

Motion till riksdagen

1986/87: Bo115

Lars Werner m. fl. (vpk)

Bostadspolitiken (prop. 1986/87: 48)

Bostadsbidragen

Inledning

I proposition 1986/87: 48 om bostadspolitiken föreslås riksdagen bl. a. godkänna vissa riktlinjer om bostadsbidragens utformning samt om bidragen för år 1988. Bostadsministern anför i propositionen att bostadsstödet även i fortsättningen måste ha en klar bostadspolitisk inriktning och att det inte bör ersättas av ett mer allmänt inkomstprövat konsumtionsstöd.

Vad i propositionen i denna del anförts bör strykas under. Vänsterpartiet kommunisterna har sedan lång tid och i skilda sammanhang betonat vikten av att bostadsbidragen ges en bostadspolitisk inriktning. Våra förslag i motioner till riksdagen, som har utgått från en sådan uppfattning, har emellertid sällan vunnit riksdagsmajoritetens gillande. Det är därför att hälsa med tillfredsställelse att regeringen delar vår inställning beträffande bostadsbidragens roll i bostadspolitiken. Emellertid finns anledning att föreslå förändringar i regeringsförslaget avseende bostadsbidragen så att den bostadspolitiska inriktningen av bidragsgivningen ges den tyngd som rimligen kan begäras och som regeringen säger sig eftersträva. I det följande förs fram förslag till sådana förändringar, dels av mera allmän natur, dels beträffande bidragsgivningens utformning fr. o. m. halvårsskiftet 1987.

Förändringar i bostadsbidragssystemet

Bostadsbidragen avvägs mot det enskilda hushållets inkomster och andra resurser. *Inkomstprövningen* görs i dag mot hushållens taxerade inkomst ökad med eventuella underskottsavdrag. Frågan om bidragen även fortsättningsvis skall vara behovsprövade och vilket inkomstprövningsbegrepp som i så fall skall användas har övervägts i skilda sammanhang. Utan att här göra en genomgång av olika förslag i frågan anser vi att en behovsprövning bör göras mot hushållens inkomster. Denna inkomstprövning bör liksom i dag grundas på den s. k. sammanräknade inkomsten. Vi är sålunda överens om vad i propositionen föreslagits om inkomstprövningen av bostadsbidragen.

För närvarande avtrappas bostadsbidragen i två steg. Mellan den nedre inkomstgränsen – som år 1987 är 41 000 kr. för ensamstående och 53 000 kr. för makar – och den övre, 75 000 kr., minskas bidraget med 18% av den del av inkomsten som överstiger den nedre inkomstgränsen. Ovanför den övre inkomstgränsen reduceras bidraget med 22%. I avsikt att minska

marginal-effekterna och förenkla systemet föreslås en enhetlig reduktionsgräns om 20%. Endast en inkomstgräns gemensam för makar och ensamboende föreslås. För år 1988 föreslås denna vara 59 000 kr. Vi har i princip ingen erinran mot regeringsförslaget i denna del.

Även vad i propositionen föreslagits om *avvägning mot hushållens inkomster* kan i allt väsentligt godtas av riksdagen. I detta sammanhang finns anledning att fästa uppmärksamhet på förslaget i propositionen om att hälften av de *studiemedel* som uppbärs under bidragsåret inte längre skall inräknas i den bidragsgrundande inkomsten. Därmed tillgodoses ett av de krav vi motionsvis ställt alltsedan denna ordning infördes i början av 1980-talet. Vi har i motionerna ingående utvecklat våra motiv för att den orättfärdiga ordning som dagens system i detta hänseende innebär bör avskaffas. Det är bra att regeringen nu tagit intryck av vår kritik, en kritik som vunnit gehör hos bostadskommittén och hos de remissinstanser som yttrat sig över kommitténs förslag i denna del.

Förslaget får emellertid begränsad effekt eftersom det har störst betydelse för hushåll utan barn och bostadsbidrag inte längre utgår för denna grupp. Frågan om bostadsbidrag för denna grupp återkommer vi strax till.

Beträffande *omprövning av bostadsbidrag* föreslås i propositionen att sådan omprövning i princip inte skall äga rum till följd av senare inkomständringar under bidragsåret. Inte heller skall omprövning ske om bostadskostnaden förändras. Däremot skall bidraget omprövas om hushållets sammansättning förändras eller om hushållet byter bostad. Med den i propositionen förordade ordningen kommer man ifrån den osäkerhet som nuvarande omprövningsregler innebär för bidragstagarna samtidigt som förenklingsvinns för bidragsmottagarna och för bidragsmyndigheterna. Detta är positivt.

I propositionen anförs beträffande *behovsprövningen* att det i vissa fall emellertid kan vara motiverat att grunda denna – inte på den taxerade inkomsten utan på hushållets aktuella inkomstförhållanden. Som exempel på när så kan tänkas ske nämns i propositionen det fall att en person som tidigare haft arbetsinkomst genom t. ex. arbetslöshet fått förändrade inkomstförhållanden. En omprövning skall ske först om arbetsinkomsten minskat med hälften av den tidigare inkomsten. En sådan tillämpning av omprövningsreglerna medför inte sällan oacceptabla resultat. Detta kan illustreras med ett exempel hämtat från propositionen (s. 64). Där lämnas i en tabell uppgifter om utgående bostadsbidrag för ensamstående med två barn. Vid en bidragsgrundande inkomst om 100 000 kr. och en bostadskostnad om 2 500 kr./månad utgår oreducerat bostadsbidrag med 875 kr./månad. Om inkomsten sjunker till 65 000 kr. är bidraget 1 460 kr./månad, dvs. en skillnad om 585 kr./månad eller mera än 7 000 kr./år. Att hänsyn inte skulle tas till en sådan inkomstminskning och därmed inte heller till en sådan bidragsminskning förefaller minst sagt märkligt. Enligt vår mening bör en omprövning ske vid betydligt mindre inkomstminskning, förslagsvis om inkomsten minskat med 25 % eller mer. Vad nu anförts om tillämpningen av omprövningsreglerna bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Bostadsbidrag för perioden den 1 juli 1987–den 31 december 1988

Mot. 1986/87
Bo115

Regeringens förslag innebär följande. Den lägsta bostadskostnad som läggs till grund för beräkning av bostadsbidrag höjs för bidragsåret 1988 till 900 kr. Upp till nuvarande övre hyresgränser föreslås bidrag utgå med 80% och med 60% av bostadskostnaden mellan dessa gränser och upp till hyresgränser om

- 2 400 kr./mån för hushåll med ett barn,
- 2 600 kr./mån för hushåll med två barn.
- 2 800 kr./mån för hushåll med tre barn,
- 3 000 kr./mån för hushåll med fyra barn samt
- 3 300 kr./mån för hushåll med fem eller flera barn.

Vad som nu anförs kan åskådliggöras med följande tabell.

Hushåll med	Bidrag från	Bidrag med 80% upp till	Bidrag med 60% upp till
1 barn	900	2 075	2 400
2 barn	900	2 075	2 600
3 barn	900	2 600	2 800
4 barn	900	2 600	3 000
5+ barn	900	3 125	3 300

Regeringens förslag, som skall tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1988, anges utgå från att bostadsbidrag skall kunna lämnas till de fulla kostnaderna också för bostäder i nyproduktionen samt att bidragen skall tillåta alla barn att få eget rum. Mot en sådan inställning kan befogad kritik självfallet inte riktas. Emellertid kan på goda grunder ifrågasättas om det nu presenterade regeringsförslaget utformats så att den förordade målsättningen förverkligas.

Under en följd av år har regeringsförslag om *höjda övre hyresgränser* åtföljts av förslag om höjning också av den nedre. Oftast har förändringarna inneburit plus minus noll i kostnader för staten. Någon ambitionsökning av bidragssystemet ekonomiskt sett har det sålunda inte varit fråga om från regeringens sida. Förmodligen har det nu föreliggande förslaget i propositionen utformats inom ramen för oförändrade kostnader. Vi har ofta hävdats att den *nedre hyresgränsen* bör ligga kvar eller i vart fall höjas mindre ofta än den övre och att eventuella höjningar av den nedre gränsen bör vara lägre än höjningarna av den övre. Vi förordar att den nedre gränsen ligger kvar på 800 kr./månad, dvs. den gräns som kommer att gälla fr. o. m. 1987.

För att bättre uppnå överensstämmelse mellan ord och handling om möjligheterna för barnfamiljerna att efterfråga goda bostäder föreslår vi dessutom att *bostadsbidrag enligt vårt förslag utgår redan den 1 juli 1987*. Vad nu förordats innebär att vi tillstyrker regeringens förslag med den ändringen att den nedre hyresgränsen sätts till 800 kr. fr. o. m. halvårsskiftet 1987. Fr. o. m. den 1 januari 1988 utformas systemet så att 80% av bostadskostnaderna mellan 800 kr. och den övre hyresgräns som enligt regeringens förslag skall vara gräns för 60-procentiga bidrag täcks. Vårt

förslag innebär t. ex. att det oreducerade bidraget för en tvåbarnsfamilj med en bostadskostnad lika med eller över den övre hyresgränsen ökar med 2 200 kr./år jämfört med regeringens förslag.

Det bör också uppmärksammas att regeringens förslag innebär att bidragen upp till 60-procentsgränsen differentieras för varje barn och att det system som innebär att det bostadsanknutna bidraget är detsamma för ett- och tvåbarnsfamiljer och för tre- och fyrbarnsfamiljer nu delvis överges. En sådan differentiering har vpk föreslagit sedan flera år tillbaka.

Tabellariskt innebär alltså våra förslag följande beträffande det bostadsanknutna stödets övre hyresgräns.

Hushåll med	Övre hyresgräns 1987 Bidrag med 80% upp till	andra halvåret Bidrag med 60% upp till	Övre hyresgräns år 1988 Bidrag med 80% upp till
1 barn	2 075	2 400	2 400
2 barn	2 075	2 600	2 600
3 barn	2 600	2 800	2 800
4 barn	2 600	3 000	3 000
5 eller flera barn	3 125	3 300	3 300

Vad i propositionen anförts om det statliga bostadsbidraget har inte givit oss anledning till annan erinran än att vi inte kan ta ställning till förslaget totala effekt eftersom det delvis är beroende av förslag om stöd till flerbarnsfamiljerna, förslag som ännu inte förelagts riksdagen.

Bostadsministern anger att anslagsfrågorna med anledning av förslagen i propositionen kommer att tas upp i budgetpropositionen för budgetåret 1987/88. Denna ordning måste skarpt kritiseras. Det är inte tillfredsställande och inte heller i linje med vad som föreskrivs i riksdagsordningen (3 kap. 2 §).

Regeringens propositioner bör innehålla uppställningar av de kostnader förslagen föranleder. I avsaknad av en sådan redovisning har vi inte ansett det praktiskt möjligt att nu kostnadsberäkna effekterna av våra förslag. Vi återkommer till denna fråga under allmänna motionstiden när regeringen i budgetpropositionen presenterat sina beräkningar.

Bostadsbidrag till hushåll utan barn

Bostadsutskottet anförde våren 1986 i sitt betänkande BoU 1985/86: 12 (s. 4) att bostadsbidrag för hushåll utan barn borde återinföras. Utskottet förutsatte att riksdagen, efter beredningen av bostadskommitténs förslag, skulle föreläggas förslag i frågan. Något sådant förslag finns emellertid inte i propositionen, något som måste anses vara minst sagt förvånande!

Det finns därför nu anledning att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen hemställer att förslag om utformning av bostadsbidrag för hushåll utan barn snarast föreläggs riksdagen.

Hemställan

Mot. 1986/87

Bo115

Vi hemställer

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande inkomstprövningen vid inkomstminskning.

2. att riksdagen godkänner vad i motionen förordats

a) om bostadsbidrag fr. o. m. den 1 juli 1987,

b) om bostadsbidrag fr. o. m. den 1 januari 1988.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande bostadsbidrag till hushåll utan barn.

Stockholm den 19 november 1986

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Jörn Svensson (vpk)

Tore Claeson (vpk)

Nils Berndtson (vpk)

Inga Lantz (vpk)

